

Avfall och kretslopp

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet 25 motionsyrkanden som rör avfall och kretslopp från den allmänna motionstiden 2010. De frågor som tas upp avser bl.a. pantsystem, biologiskt avfall, märkning på förpackningarna, källsortering och återvinning samt ansvarsförhållanden. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden bl.a. med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete. I betänkandet finns fem reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Pantsystem m.m.	6
Källsortering och återvinning	10
Ansvarsförhållande m.m.	15
Biologiskt avfall m.m.	18
Reservationer	22
1. Pantsystem m.m., punkt 1 (S, MP, V)	22
2. Europeiskt pantsystem, punkt 2 (S, V)	22
3. Ansvarsförhållande m.m., punkt 4 (S, MP, V)	23
4. Avfallshierarkin, punkt 5 (S, MP, V)	24
5. Biologiskt avfall m.m., punkt 6 (S, MP, V)	24
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	26
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	26

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Pantsystem m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ203, 2010/11:MJ378 yrkande 3 och 2010/11:MJ416.

Reservation 1 (S, MP, V)

2. **Europeiskt pantsystem**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ240 yrkande 9, 2010/11: MJ250, 2010/11:MJ335 och 2010/11:MJ378 yrkandena 5 och 6.

Reservation 2 (S, V)

3. **Källsortering och återvinning**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ259, 2010/11:MJ372, 2010/11:MJ374, 2010/11:MJ377 yrkandena 2 och 3 samt 2010/11: MJ378 yrkandena 1 och 2.

4. **Ansvarsförhållande m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ258, 2010/11:MJ377 yrkande 1 och 2010/11:MJ445 yrkande 2.

Reservation 3 (S, MP, V)

5. **Avfallshierarkin**

Riksdagen avslår motion 2010/11:MJ445 yrkande 1.

Reservation 4 (S, MP, V)

6. **Biologiskt avfall m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:MJ274 yrkande 8, 2010/11: MJ276, 2010/11:MJ311, 2010/11:MJ378 yrkande 4, 2010/11:MJ403 och 2010/11:N398 yrkande 14.

Reservation 5 (S, MP, V)

Stockholm den 5 april 2011

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Lars Hjälmared (M), Johan Löfstrand (S), Rune Wikström (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Johan Hultberg (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Per Åsling (C), Pyy Niemi (S), Åsa Coenraads (M), Åsa Romson (MP), Irene Oskarsson (KD), Josef Fransson (SD) och Jens Holm (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas sammanlagt 25 motionsyrkanden om avfall och återvinning m.m. från den allmänna motionstiden 2010. Motionsförslagen handlar bl.a. om pantsystem, biologiskt avfall, källsortering, märkning på förpackningarna samt frågor som rör ansvarsförhållanden och information. I samband med beredningen av ärendet har utskottet sammanträffat med företrädare för Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI), Svensk Glasåtervinning och Pressretur. Samtliga motionsyrkanden avstyrks. I betänkandet finns fem reservationer.

Utskottets överväganden

Pantsystem m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår dels motioner (S, M, MP, KD) om att utveckla olika former av pantsystem inom såväl Sverige som Europa och Norden, dels en motion om finansieringen av privatimporterat glas.

Jämför reservationerna 1 (S, MP, V) och 2 (S, V).

Motionerna

Flera motioner tar upp frågor som innebär att olika pantsystem för förpackningar ska utvecklas eller utvidgas. Enligt motion MJ203 (MP) behöver pantsystem utvecklas för att man ska kunna minska råvarubehovet, materialsvinn, nedskräpningen, miljöförstörelsen, energiförbrukningen och belastningen på ekosystemen.

I motion MJ240 (KD) yrkande 9 förordar man att ett gemensamt europeiskt system för pant av returförpackningar införs. I motionerna MJ250 (S) och MJ335 (S) uppmärksammas att det transporteras stora mängder aluminiumburkar mellan EU-länderna. Det behövs ett gemensamt pantsystem för främst aluminiumburkar av såväl miljö- som energiskäl. Regeringen bör därför verka för att det skapas ett sådant system inom EU. Enligt motion MJ378 (KD) yrkande 5 bör Sverige driva på hårdare inom EU-samarbetet för att ett gemensamt europeiskt pantningssystem för dryckesförpackningar ska införas. Motionären menar att ett gemensamt nordiskt pantsystem skulle kunna vara ett första steg mot ett europeiskt system (yrkande 6).

I motion MJ416 (M) uppmärksammas att man bör se över om ett pantsystem för batterier kan införas. Producenter, handlare, kommuner och andra berörda skulle kunna skapa ett system i Sverige där batterier påförs en pant som köparen av ett batteri återfår i samband med att batteriet återlämnas.

Enligt motion MJ378 (KD) yrkande 3 behöver man utreda hur ett nytt avtal bör utformas så att man kan skapa en långsiktig finansiering för att ta hand om privatimporterat glas. Det är angeläget att problematiken med privatinförseln uppmärksammas så att systemet med materialåtervinning uppfattas som legitimt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är positivt att det finns många förslag om retursystem som kopplas till en pant med syftet att återvinningen ska öka. Återvinning ger många miljövinster, t.ex. minskade avfallsmängder, energibesparing och minskade koldioxidutsläpp.

Enligt förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar prövas frågor om godkännande av retursystem av Jordbruksverket. Förordningen anger att ett godkännande av ett retursystem ska förenas med villkor om att retursystemet ska innebära att en pant eller premie utbetalas i syfte att uppmuntra köparna att lämna tillbaka förpackningarna. Jordbruksverket prövar inte pantens storlek när det godkänner ett retursystem. Det är retursystemet, t.ex. AB Svenska Returpack, som bestämmer den. Jordbruksverket har dock ett övergripande tillsynsansvar för retursystemen.

Returpack höjde den 15 september 2010 panten på aluminium- och stålburkar från 50 öre till 1 kr. Att höja panten är en del i den satsning som Returpack inledde 2010 för att öka återvinningen av burkar och PET-flaskor. Sverige är ett av de bästa länderna i världen när det gäller pantning. I snitt återvinns cirka nio av tio burkar och PET-flaskor. Miljövinster när det gäller återvinning av aluminium och PET-material är stora, och Returpack har vidtagit åtgärder för att öka återvinningen ytterligare. Utöver höjd pant på burkar har tillgängligheten för konsumenterna förbättrats, både för dem som konsumerar sin dryck utomhus och för dem som pantar stora mängder.

Frågan om ett gemensamt pantsystem för dryckesförpackningar inom EU utreddes av Kommerskollegium 2003. I utredningen betonade Kommerskollegium att man borde sträva efter att söka en lösning för att samordna ett återvinningssystem för dryckesförpackningar som omfattar alla länder inom EU/EES. Som ett första steg skulle man dock kunna börja med ett mindre antal länder som redan i dag har ett fungerande pantsystem. Systemet skulle då innefatta länder som Sverige, Danmark, Norge och Finland. Många frågor återstår dock att utreda innan ett gemensamt system kan genomföras. Jordbruksverket hänvisade i Returförpackningsutredningen (Rapport 2006:7) till Kommerskollegiums utredning. Både Jordbruksverket och Konsumentverket delade Kommerskollegiums bedömning att Sverige borde sträva efter att söka en lösning för att samordna ett återvinningssystem för dryckesförpackningar som omfattar alla länder inom EU/EES. Verken fann emellertid att detta är något som kan bli verklighet först på längre sikt.

EU-kommissionen inledde hösten 2010 en studie om alternativ och möjligheter när det gäller ett EU-gemensamt pantsystem för burkar. Syftet med studien är att inhämta information om och utvärdera olika alternativ när det gäller ett gemensamt pantsystem. Utvärderingen kommer att

omfatta miljömässiga, ekonomiska, sociala och administrativa aspekter. Vidare kommer den interna marknadens funktion att beaktas. Studien beräknas vara slutförd i november 2011.

Utskottet anser att det är positivt att kommissionen har tagit initiativ till att utreda frågan om ett EU-gemensamt pantsystem för burkar. Enligt utskottets mening är det en fördel om såväl befintliga som nya initiativ om pantsystem kan utgå från en bredare bas för att återvinningen ska öka. En ökad återvinning av aluminiumburkar är värdefull ur flera synvinklar. Det innebär en minskad energiförbrukning jämfört med att använda ny råvara och att nedskräpningen minskar. Utskottet vill samtidigt understryka att det är viktigt att incitamenten för konsumenterna att panta burkar vidmakthålls. Det behövs därför en fortsatt god tillgänglighet i ett utvidgat system. Det ska vara enkelt att panta burkar, och producenternas kostnader måste vara acceptabla. På så sätt kan Sverige fortsätta att vara ett av de länder som är bäst i världen när det gäller att panta förpackningar. Utskottet välkomnar således kommissionens utredningsinsats och anser att resultatet av detta arbete bör inväntas. Motionerna MJ203 (MP), MJ240 (KD) yrkande 9, MJ250 (S), MJ335 (S) och MJ378 (KD) yrkande 5 bör därför nu lämnas utan vidare åtgärd.

Frågan om ett nordiskt pantsystem har nyligen utretts av Nordiska rådet, och resultatet presenterades 2010. Det finns, enligt utredaren, förutsättningar för ett gemensamt pantsystem för flaskor och burkar i de nordiska länderna. Utredningen visar olika alternativ för hur ett sådant pantsystem kan genomföras i praktiken. I dag tar nordbor stora mängder flaskor och burkar in över gränsen, både från andra nordiska länder och från Estland och Tyskland. Ett gränsöverskridande pantsystem skulle gynna konsumenterna men i hög grad även miljön. Utredaren uppskattar exempelvis att cirka en miljard burkar privatimporteras till de nordiska länderna varje år, huvudsakligen från Estland och Tyskland. Det finns dock ett motstånd i många nordiska länder mot ett gemensamt pantsystem, bl.a. på grund av de extra kostnader som ett sådant system skulle medföra.

Nordiska rådet vill på grundval av underlaget upprätta ett gemensamt nordiskt pantsystem genom att uppgradera de befintliga anläggningarna. Det skulle enligt Nordiska rådet både gagna konsumenterna i Norden, genom att det blir möjligt att panta över de nordiska landgränserna, och vara till gagn för miljön, då spridningen av avfall i naturen minskar. Slutligen kan ett gemensamt pantsystem bidra till att reglera gränshandeln om taxfreeförsäljningen tas med i systemet. Systemet bör enligt Nordiska rådet inrättas inom de närmaste tre åren. Om gränshandeln med tredje land tas med i systemet uppnår man ännu större gynnsamma effekter.

Utskottet anser att Nordiska rådets initiativ är vällovligt och kan utgöra ett steg mot ett gränsöverskridande samarbete när det gäller pantsystem. Samtidigt finns det, enligt utskottets mening, fördelar med att avvakta resul-

tatet från kommissionens arbete när det gäller det EU-gemensamma system som tidigare nämnts. Utskottet anser att motion MJ378 yrkande 6 därför bör lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om pant på batterier vill utskottet uppmärksamma gällande förordning om producentansvar för batterier. Den 1 januari 2009 trädde en ny batteriförordning (SFS 2008:834) i kraft i Sverige. Genom förordningen infördes ett renodlat producentansvar för batterier, där producenter och importörer ansvarar för såväl insamling, omhändertagande och slutförvaring av miljöfarliga batterier som informationsinsatser. Förordningen syftar till att batterier ska utformas och framställas på ett sådant sätt att uppkomsten av avfall förebyggs och, i fråga om det avfall som ändå uppkommer, att producenterna ska tillhandahålla system för insamling av avfallet, att batterierna kan återvinnas och att förordningens mål för insamling, särskilt omhändertagande och återvinning ska nås.

Vidare framgår att producenterna har skyldighet att informera dem som använder batterier om bl.a. effekterna på människors hälsa och miljö. Informationen ska vara uttömmande och lämnas på ett sådant sätt att den når dem som kan antas vilja lämna batterier till producenten eller till ett insamlingsystem. Producenten ska samråda med kommunerna om hur informationen ska lämnas lokalt. Om man i samrådet finner att det är lämpligt, får informationen lämnas av kommunen när den informerar hushållen och andra om avfallshanteringen.

Naturvårdsverket uppger att information är ett viktigt styrmedel för en ökad insamling av batterier. Det gäller att göra människor medvetna om att det är viktigt för både miljön och människors hälsa att förbrukade batteri hanteras korrekt.

Enligt det Europeiska batteridirektivet (2006/66/EG) finns harmoniserande krav vad gäller märkning, och därmed kan inte särskilda regler gälla i Sverige.

Utskottet utgår från att regeringen följer frågan hur insamlingen och återvinningen av batterier utvecklas samt vid behov överväger åtgärder så att fler batterier återlämnas på avsedd plats. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet inte att någon åtgärd från riksdagens sida är påkallad. Motion MJ416 (M) kan därför lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om finansiering för att ta hand om privatimporterat glas vill utskottet erinra om den överenskommelse om samarbetslösningar på avfallsområdet som har träffats mellan Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI), Avfall Sverige och Svensk Glasåtervinning. (Se vidare avsnittet Källsortering och återvinning.)

Inom ramen för samverkanslösningen accepterade Svensk glasåtervinning att under 2009–2010 hantera den merkostnad som uppkommer inom företagets egen verksamhet för att ta hand om det privatimporterade glaset. Av överenskommelsen framgår vidare att man under 2011 kommer att utvärdera hur mängden privatimporterat glas har utvecklats.

Enligt uppgift från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har arbetet med att ta fram underlag för att genomföra utvärderingen inletts. På grundval av det anförda anser utskottet att motion MJ378 (KD) yrkande 3 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Källsortering och återvinning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner (M, FP, KD) om märkning av produkter för att underlätta sopsortering och återvinning, om insamlingsmål för återvinning av förpackningar och tidningar samt tillgängligheten till både återvinning och källsortering i kommunerna.

Motionerna

I motion MJ372 (M) uppmärksammas att det finns nationella mål för återvinningen och att producenterna har ett ansvar att utforma insamlingssystemen så att målen nås. Nästan alla mål för återvinning och materialutnyttjande för förpackningsslag, tidningar och annat returpapper uppnåddes 2008. Motionären befarar att detta förhållande kan förändras eftersom ambitionsnivån har minskat och återvinningsstationer avvecklas på många platser. Regeringen bör därför överväga att vidta åtgärder för att höja de nationella målen för insamling så att incitamenten för återvinning av förpackningar och tidningar ökar.

Enligt motion MJ378 (KD) är det viktigt att det finns goda förutsättningar för hushållen att bidra till resurssnåla kretslopp. Boende i glesbygd och andra som har praktiska svårigheter att sopsortera, däribland äldre, ska ha goda möjligheter att delta i kretsloppssamhället. Det ska vara lätt att göra rätt. Därför bör källsortering erbjudas i hela landet, i alla kommuner (yrkande 1). I tätorter bör det finnas återvinningsstationer inom gångavstånd (yrkande 2).

Märkning för källsortering behandlas i motionerna MJ259 (KD) och MJ374 (KD). Motionärerna föreslår att produkter som säljs i Sverige ska förses med en obligatorisk anvisning eller symbolmärkning för sortering och återvinning. Motivet är att förenkla källsorteringen för konsumenterna, vilket i sin tur är ett led i arbetet med att nå de miljömål om ökad återvinning som riksdagen har beslutat om.

I motion MJ377 (FP) yrkande 3 uppmärksammas märkning av varor och förpackningar som efter förbrukning klassas som farligt avfall. Motionären anser att märkningen behöver ses över eftersom det finns skadliga rester i många "tomma" förpackningar som har innehållit kemikalier av olika slag, t.ex. aceton eller nagellack. Det behövs ökad kunskap och information om dels varor som innehåller kemikalier, dels smått elavfall. Det

är vanligt att t.ex. glödlampor inte hanteras som elavfall. Upplysningar till konsumenterna om en korrekt avfallshantering behöver både öka och vara tydliga (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utgångspunkten för utskottets syn när det gäller mål för avfall och återvinning är riksdagens beslut om miljökvalitetsmålen. Inom ramen för miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö berörs frågor om hur avfall uppkommer och behandlas. I juni 2010 beslutade riksdagen om en ny målstruktur för miljöarbetet (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:142). Den del av miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö som gäller avfall preciseras då på följande sätt:

Den totala mängden avfall och avfallets farlighet minskar samtidigt som avfallshanteringen är effektiv för samhället och enkel för konsumenterna och avfall och restprodukter sorteras så att de kan behandlas efter sina egenskaper och återföras i kretsloppet i ett balanserat samspel mellan bebyggelsen och dess omgivning.

Den förändring som gjordes innebar att två preciseringar om avfall slogs samman till en precisering. Enligt regeringen gjordes kompletteringen för att belysa att det är viktigt att hanteringen är effektiv för samhället samtidigt som insamlingsystemen är utformade och lokaliserade på ett sådant sätt att det blir enkelt för konsumenterna att delta.

Enligt utskottets bedömning bidrar insamlingsmålen för sopsortering och återvinning till att bl.a. miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö uppnås. Utskottet konstaterar därför med tillfredsställelse att merparten av de mål som gäller för insamling och återvinning av förpackningar m.m. uppnås. När det gäller pappersförpackningar är målet att 65 % av förpackningarna på marknaden ska återvinnas (förordningen [2006:1273] om producentansvar för förpackningar). År 2009 uppgick materialutnyttjandet till 74 % av alla pappersförpackningar på marknaden enligt Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI). För tidningar har regeringen fastställt att 75 % av de tidningar som konsumeras i Sverige ska samlas in som returpapper för att materialåtervinnas eller tas om hand på ett annat miljömässigt godtagbart sätt (förordningen [1994:1205] om producentansvar för returpapper). Insamlingsgraden uppgick 2009 till 91 % av tidningarna på marknaden. Dessa resultat innebär att Sverige tillhör de länder i världen som har de bästa insamlings- och återvinningsresultaten.

Utskottet vill vidare nämna att Naturvårdsverket för närvarande arbetar med att ta fram en ny nationell avfallsplan. Den utgår från kraven i det nya ramdirektivet för avfall (2008/98/EG). Syftet med planen är att minska avfallshanteringens påverkan på miljön. Den kommer att innehålla ett antal prioriterade områden där mål och åtgärder föreslås. Dessa områden har valts utifrån synpunkter från aktörer och resultat från underlagsstudier. Planen kommer även att innehålla en vision om framtidens avfallshantering. Den beräknas vara klar sommaren 2011.

Med tanke på de goda insamlings- och återvinningsresultaten är det enligt utskottets mening väsentligt att behålla och ytterligare förbättra hushållens vilja att sortera sina sopor. Den nya avfallsplan som tas fram inom Naturvårdsverket kan vara en grund för ytterligare initiativ. Verket uppger att planen tas fram i dialog med olika aktörer för att bli accepterad. Enligt utskottets mening kan en viktig framgångsfaktor vara att mål och åtgärder är väl förankrade hos de inblandade parterna, t.ex. kommuner och producenter. Nedan redovisas vissa uppgifter om bl.a. kommunernas och producenternas ansvar när det gäller avfallsfrågor.

Utskottet utgår vidare från att regeringen löpande följer utvecklingen när det gäller att revidera mål för insamling och återvinning och andra frågor som kan vara relevanta för att ett ännu högre materialutnyttjande ska kunna uppnås. Utskottet anser på grundval av det anförda att motion MJ372 (M) kan lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om tillgänglighet till källsortering och återvinning konstaterar utskottet att både kommuner och producenter har ett ansvar för hushållens avfallshantering.

Enligt miljöbalken är varje kommun skyldig att ha en avfallsplan. Avfallsplanen är en del av kommunens renhållningsordning. Avfallsplanen ska omfatta allt slags avfall inom kommunen, och de åtgärder som behövs för att hantera avfallet ska redovisas. Kommunernas källsortering utgår från de avfallsplaner och lokala föreskrifter som antas i varje kommun. Naturvårdsverket har bl.a. meddelat föreskrifter om innehållet i kommunala avfallsplaner. Den nya avfallsplanen, som tidigare redovisats, ska ange inriktningen på avfallsarbetet de kommande åren för bl.a. den kommunala avfallsplaneringen.

Det finns även ett producentansvar för bl.a. förpackningar, tidningar, elektriska och elektroniska produkter. Detta ansvar innebär bl.a. att producenter ska ordna system för insamling av avfall som uppkommer (förordningen [2006:1273] om producentansvar för förpackningar, förordningen [1994:1205] om producentansvar för returpapper, förordningen [2005:209] om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter).

Producenter och kommuner träffade i januari 2009 en överenskommelse med det gemensamma målet att öka återvinningen. Producenterna företrädades av Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI) och Svensk Glasåtervinning medan kommunerna företrädades av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Avfall Sverige. Samförståndslösningen var ett resultat av ett förhandlingsarbete som skett på uppdrag av regeringen (kommittédirektiv 2008:97).

I överenskommelsen uttalas att medborgarnas vilja att källsortera ska mötas av en ambition att verka för närhet, tydlighet och återkoppling. Syftet är att insamlingssystemet genom ständig utveckling ska säkerställa att 100 % av de förpackningar som hushållen väljer att sortera ut omhändertas. Mot bakgrund av hushållens, och andra brukares, skyldighet att sortera ut förpackningar och tidningar ställs krav på hög servicenivå inom det till-

gängliga systemet för att man ska kunna fullgöra denna uppgift. Det gäller såväl kommunernas ansvar för insamling av hushållsavfall som producenternas ansvar för omhändertagande av förpackningsavfall och returpapper, då dessa båda system utgör en helhet för den enskilde. Det framgår också att det finns skäl att lokalt anpassa systemets utformning efter lokala förutsättningar för att möta krav på en högre servicenivå från kommunerna, fastighetsägarna och de boende.

Parterna har kommit överens om att bl.a. informera tydligare, utveckla metoder för att utvärdera servicenivån samt att lokalt anpassa systemen och samordna planeringen av hela avfallshanteringen. Inom dessa områden krävs det samarbete. Ett antal gemensamma mål har formulerats. Man har inrättat ett samverkansorgan, Återvinningsforum, som är kommunernas och producenternas forum för samverkan på nationell nivå. Överenskommelsen ska utvärderas under 2011. Enligt SKL har arbetet med att ta fram underlag för denna utvärdering inletts.

Utskottet anser att funktionella och lättillgängliga insamlingssystem främjar återvinningen. Det är viktigt att insamlingssystemen i större utsträckning anpassas till bebyggelsen. Avfallshanteringen ska vara effektiv för samhället och enkel för konsumenterna. Utskottet anser att det är positivt att frågor om tillgänglighet och servicenivå m.m. ingår i den ovannämnda överenskommelse som har träffats mellan kommunerna och producenterna. Utskottet ser därför fram emot att ta del av resultatet av dessa insatser. Likaså välkomnar utskottet den nya avfallsplanen. Mot bakgrund av pågående insatser föreslår utskottet att motion MJ378 (KD) yrkandena 1 och 2 lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet har tidigare behandlat motionsförslag som rör märkning för källsortering, t.ex. i betänkande 2009/10:MJU16, Kretslopp återvinning. De aktuella motionsyrkandena avstyrktes bl.a. på grundval av det då pågående arbetet med materialströmmar, dvs. en övergång till sortering efter material. Utgångspunkten för arbetet var i huvudsak en rapport från Naturvårdsverket till regeringen om ett system för insamling av hushållsavfall i materialströmmar. I rapporten förordas bl.a. att insamling och återvinning av hushållens avfall breddas till att omfatta allt avfall av metall och plast som går att materialåtervinna, alltså inte enbart förpackningar. Potentialen för ökad materialåtervinning av plast och metall är betydligt större för de plast- och metallförpackningar som i dag inte sorteras ut utan blir kvar i soppåsen. Huvudsyftet med en insamling baserad på material skulle vara att det är mer användarvänligt och begripligt för hushållen.

Enligt Miljödepartementet är flera frågor som berörs i Naturvårdsverkets rapport under beredning. Det pågår vidare ett arbete med att implementera EU:s nya ramdirektiv om avfall, och i detta arbete finns kopplingar till en förenklad källsortering. Utskottet utgår från att Miljödepartementet i samband med det pågående arbetet överväger förslag som kan underlätta

källsorteringen för konsumenterna. Resultatet av det pågående beredningsarbetet bör inte föregripas. Utskottet föreslår därför att motionerna MJ259 och MJ374 (båda KD) lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om att se över märkningen av varor och förpackningar som klassas som farligt avfall bör den nya europeiska förordningen om klassificering, märkning och förpackning av kemiska ämnen och blandningar, CLP-förordningen, uppmärksammas (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006). Genom denna lagstiftning införs ett nytt system för klassificering och märkning av kemikalier som grundas på FN:s globalt harmoniserade system (GHS). Utskottet konstaterar därmed att det nationella handlingsutrymmet är begränsat när det gäller märkning av förpackningar som innehåller miljöfarliga ämnen. Vidare noterar utskottet att Naturvårdverket har publicerat en lista över avfall som klassas som farliga. I denna ingår även förpackningar som är förorenade.

Hanteringen av elavfall i Sverige regleras främst genom regler i avfallsförordningen (2001:1063). Dessa regler ger konsumenten en skyldighet att sortera ut elavfall och hantera det skilt från annat avfall. Reglerna ställer också krav på att allt elavfall förbehandlas av certifierade förbehandlare innan det går vidare till återvinning, fragmentering, förbränning, deponering eller annat bortskaffande.

Bestämmelser om skyldighet för producenter att ta hand om avfall som utgörs av elprodukter finns i förordningen (2005:209) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter. Producenternas ansvar innebär bl.a. att den som tillverkar och importerar elektronik ska märka produkterna, samla in elavfallet och sedan se till att återanvända eller återvinna elavfallet eller ta hand om det på något annat miljövänligt sätt. Naturvårdsverket är ansvarig tillsynsmyndighet.

Förordningen ålägger också kommunerna vissa skyldigheter. Kommunerna ansvarar inom ramen för den kommunala renhållningsskyldigheten för att hantera det elavfall från hushållen som inte lämnats till producenternas insamlingssystem. I Sverige omfattar producentansvaret även vanliga glödlampor och armaturer för hushållsbruk.

Utskottet anser att det är viktigt att bibehålla goda och fungerande system för hanteringen av miljöfarligt avfall inklusive smått elavfall och glödlampor. Enligt vad utskottet har erfarit har Sverige i ett internationellt perspektiv ett väl fungerande system för exempelvis hanteringen av elavfall. Detta är enligt utskottets mening positivt, men det är samtidigt även i fortsättning angeläget att motverka att elavfall och miljöfarligt avfall hamnar i soptunnan eller på annan inte avsedd plats. Utskottet utgår från att såväl regeringen som ansvariga myndigheter följer kunskapsutvecklingen om farliga ämnen i kemikalier som används i hushållen och den information som lämnas om detta. Det gäller också att även i fortsättningen

säkerställa goda system för insamling och återvinning av miljöfarligt avfall inklusive elavfall. Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ377 (FP) yrkandena 2 och 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Ansvarsförhållande m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag (M, MP, FP) om ansvar för information till konsumenterna om avfallshantering, översyn av dels förpackningsansvaret, dels ansvaret för historiska miljöskador samt tydliggörande av avfallshierarkin.

Jämför reservationerna 3 (S, MP, V) och 4 (S, MP, V).

Motionerna

I motion MJ377 (FP) yrkande 1 uppges att ansvaret för informationen till konsumenterna om avfallshantering är otydligt. Det finns vidare betydande skillnader mellan kommunerna. Vissa kommuner har genomfört informationsinsatser och där har avfallshanteringen förbättrats enligt motionären. Halten av skadliga ämnen i hushållsavfallet har minskat samtidigt som sorteringen och återvinningen av användbart material har ökat betydligt, eftersom invånarna har fått en större medvetenhet om sopsortering.

Enligt motion MJ445 (MP) yrkande 2 behöver förpackningsansvaret ses över. Syftet är att underlätta en samverkan mellan kommunerna och förpackningsindustrierna för insamling av avfall för materialåtervinning. Det är väsentligt att ta vara på resurserna i avfallet, inte bara som energi utan också ett steg högre upp i avfallshierarkin – på materialnivå. Motionären framhåller vidare att avfallshierarkin i avfallsreglernas alla led, även de kommunala renhållningsordningarna, behöver tydliggöras. Motivet är att åstadkomma en tydligare planering i hela landet för att avfallet ska minska medan återanvändning och materialåtervinning bör öka (yrkande 1).

I motion MJ258 (M) begärs att miljöbalkens regler om ansvar för historiska miljöskador ses över. Inriktningen bör vara att skapa en möjlighet att, efter en skälighetsbedömning, undanta företag vars ”miljöskulder” uppkom för länge sedan från ett avhjälpningsansvar, om de har helt andra ägare än när miljöskadorna uppkom och om de nuvarande ägarna vid sitt förvärv av företaget varken insåg eller borde ha insett att ett ansvar för miljöskador skulle kunna föreligga. En undantagsbestämmelse måste utformas med stor noggrannhet så att oseriösa företagare inte kan smita från sitt miljöansvar.

Utskottets ställningstagande

Som tidigare redovisats har såväl kommuner som producenter ett ansvar för avfallshanteringen. Bestämmelserna i 15 kap. miljöbalken rör avfallsinnehavarens och kommunens skyldigheter i fråga om avfallshandling och varuproducenternas ansvar på området. Enligt miljöbalken ska den som innehar avfall se till att det hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Kommunen ansvarar för insamling och omhändertagande av hushållsavfall. Regeringen kan även bestämma att kommunerna ska transportera bort och ta hand om annat avfall än hushållsavfall. Regeringen har möjlighet att meddela föreskrifter om producentansvar. Producentansvar gäller i dag för returpapper, däck, förpackningar, bilar, elektriska och elektroniska produkter, glödlampor och vissa belysningsarmaturer samt för batterier. I miljöbalken finns vidare bl.a. bestämmelser om den kommunala renhållningsordningen. För varje kommun ska det finnas en renhållningsordning och en avfallsplan. Renhållningsordningen ska innehålla de föreskrifter om hantering av avfall som gäller för kommunen. Avfallsplanen ska bl.a. innehålla kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet.

Regeringen avlämnade den 31 mars 2011 en proposition om nedskräpning där man föreslår vissa förändringar när det gäller kommunernas skyldighet att informera om hanteringen av avfall. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2011.

Frågor om ansvarsfördelningen inom avfallsområdet har enligt Miljödepartementet vissa kopplingar till det pågående arbetet med att implementera ramdirektivet om avfall (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv). Som tidigare redovisats pågår för närvarande ett sådant beredningsarbete inom departementet.

Även i detta sammanhang bör återigen den överenskommelse om samarbetslösningar på avfallsområdet som har träffats mellan producenter och kommuner uppmärksammas. Av överenskommelsen framgår att parterna ser informationsfrågor som ett viktigt verktyg för att nå gemensamma övergripande mål. Rätt utformad information kan öka återvinningen, säkerställa rena fraktioner och därmed möjliggöra ett effektivt materialutnyttjande. Den viktigaste målgruppen är de enskilda medborgare som ska utnyttja systemet. För att nå medborgarna är kommunen den naturliga avsändaren för en sammanhållen information på lokal nivå. Som tidigare framgått har arbetet med utvärderingen av servicenivån och miljöeffektiviteten inom de områden som överenskommelsen behandlar påbörjats.

Utskottet, som varken vill föregripa resultatet av regeringens beredningsarbete eller av kommunernas och producenternas arbete med utvärderingen av överenskommelsen inom avfallsområdet, föreslår att motionerna MJ377 (FP) yrkande 1 och MJ445 (MP) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller en eventuell översyn av miljöbalkens regler om ansvar för historiska miljöskador bör uppmärksammas att det redan finns möjlighet enligt balken att göra en bedömning av hur stort ansvar en verksamhetsutövare har för att avhjälpa historiska föroreningar (10 kap. 4 §). Det är i första hand verksamhetsutövaren som är skyldig att göra undersökningar och bekosta efterbehandlingsåtgärder. I andra hand kan ansvaret finnas hos fastighetsägaren. När det saknas någon som är ansvarig enligt lagen, finns det en möjlighet att staten kan gå in och betala för efterbehandlingen av det förorenade området. Naturvårdsverket fördelar statliga bidrag för undersökning, efterbehandling och tillsyn av förorenade områden. Kommunerna ansöker om bidrag hos respektive länsstyrelse. Tillsynsmyndigheterna har ansvar för att driva krav på sanering och efterbehandling av förorenade områden i de fall då det finns en ansvarig verksamhetsutövare eller fastighetsägare.

Därutöver vill utskottet nämna att frågan om förorenade området har berörts inom ramen för miljö- och jordbruksutskottets uppföljning av statens insatser för havsmiljön (2008/09:RFR3). I uppföljningen konstaterades det att förorenade områden är ett stort miljöproblem och att det fanns problem med organisationen och finansieringen av arbetet. Utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp ansåg bl.a. att det är viktigt att i första hand genomföra åtgärder där miljö- och hälsoriskerna är störst och inte enbart där det finns tillgänglig finansiering. Gruppen betonade också vikten av att kunskapen om förorenade områden och deras effekter på miljön och vår hälsa förbättras.

Mot bakgrund av redovisningen ovan finner utskottet att syftet med motion MJ258 (M) kan anses tillgodosett. Motionen kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om avfallshierarkin vill utskottet nämna att avfallshierarkin redan i dag ligger till grund för den svenska politiken på området, vilket delvis kommer till uttryck i bl.a. bestämmelserna i 2 kap. och 15 kap. miljöbalken. Det finns vidare förslag om att ytterligare tydliggöra detta förhållande. Frågan har utretts inom Miljödepartementet i samband med att underlag togs fram för att införliva det tidigare nämnda ramdirektivet om avfall.

Förslaget innebär att en ny inledande bestämmelse i 15 kap. miljöbalken införs. I denna sägs det att syftet med bestämmelserna i kapitlet i första hand är att förebygga uppkomsten av avfall. Det avfall som ändå uppkommer ska återanvändas, materialåtervinnas eller energiåtervinnas, i nu nämnd prioriteringsordning. När man tillämpar hierarkin bör biologisk behandling i form av kompostering och rötning likställas med materialåtervinningen. Framställning av biogas genom rötning bör prioriteras framför sådan energiåtervinning som sker genom förbränning. Denna prioritering följer också av hur gemenskapslagstiftaren beskriver materialåtervinningen (ramdirektivets bilaga II, R 3). Först i sista hand ska avfallet bortskaffas.

Som nu redovisats pågår arbetet med att dels införliva avfallsdirektivet inom Regeringskansliet, dels ta fram en ny nationell avfallsplan inom Naturvårdsverket. Planen kommer bl.a. att innehålla generella riktlinjer för avfallshierarkin.

Utskottet vill inte föregripa resultatet av de pågående utrednings- och beredningsarbetena och föreslår därför att motion MJ445 (MP) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Biologiskt avfall m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag (M, MP och FP) om rötslam, insamling av biologiskt avfall och hur man ska ta hand om torskrens m.m.

Jämför reservation 5 (S, MP, V).

Motionerna

I motion MJ311 (M) uppmärksammas att rötslam kan innehålla relativt höga halter av tungmetaller och läkemedelsrester. Att använda rötslam som jordförbättringsmedel kan vara acceptabelt om halten miljöfarliga rester inte är för hög, men det behövs en översyn av gränsvärdena. Även en alternativ användning, som förbränning, bör övervägas.

De krav som ställs på slammet från reningsverken bör enligt motion MJ378 (KD) yrkande 4 skärpas i enlighet med Naturvårdsverkets förslag om återvinning av fosfor ur avlopp. Bland annat bör kraven på slammets kvalitet skärpas för att minimera metaller i slammet. Slammet bör också upphettas för att minska risken för smittspridning av exempelvis salmonella. Arbetet med att fasa ut industriutsläpp måste också fortsätta.

Enligt motion MJ276 (KD) behöver kommunerna incitament att omhänderta hushållens biologiska avfall på det miljömässigt lämpligaste sättet. Biologiskt avfall kan användas till att framställa biogas. Det finns forskningsunderlag som visar att biogas från avfall kan ge 95 % lägre utsläpp av växthusgaser än bensen, vilket är en större besparing än man tidigare trott.

I motion N398 (MP) yrkande 14 framhålls att tätorter med över 20 000 invånare bör samla in organiskt avfall som en separat fraktion från hushållen. Skälet är att det biologiska avfallet bl.a. kan omvandlas till biogas och biogödsel. Om exempelvis 70 % av allt matavfall i Sverige samlades in och rötades, skulle det kunna ersätta nästan 67 miljoner liter bensen – årsförbrukningen för drygt 56 000 bilar. Det skulle minska utsläppen av koldioxid med 327 000 ton.

I motion MJ274 (KD) yrkande 8 uppmärksammas vikten av att man upphör att slänga tillbaka torskrens i havet. Närsaltsinnehållet i torskrens, t.ex. kväve och fosfor, är betydande. Detta innebär att övergödningen kan

minska om man i stället tar hand om torskrenset på land. Kostnaden för att rena motsvarande mängd kväve och fosfor genom åtgärder på land beräknas vara knappt 20 miljoner kronor för kvävet och knappt 90 miljoner för fosfor, räknat på 2007 års fångstnivå i hela Östersjön.

I motion MJ403 (M) uppmärksammas problemen med att hundägare inte plockar upp föroreningarna efter sin hund. Vissa kommuner och länsstyrelser har, enligt motionären, fattat beslut om att det är förenat med böter att inte plocka upp föroreningarna efter sin hund. Det ska dock inte krävas att varje kommun eller länsstyrelse konstruerar lokala föreskrifter, och därför behövs ett generellt förbud.

Utskottets ställningstagande

Frågan om rötslam har utretts av Naturvårdsverket (NV). I en rapport från 2010 om återföring av fosfor ur avlopp redovisas förslag på hur fosfor kan återföras till kretsloppen (Naturvårdsverket 2010-04-07, Redovisning av regeringsuppdrag 21 – Uppdatering av ”Aktionsplan för återföring av fosfor ur avlopp”). Denna rapport är en revidering av förslag från 2002 som också rörde återföring av fosfor (NV rapport 5214).

Det är enligt rapporten viktigt att fosfor från avlopp återförs till åkermark eller annan produktiv mark. Det behövs för att undvika den övergödning som uppstår när näring från avlopp hamnar på olämplig plats samt de miljö- och resursproblem som är förknippade med gruvbrytning och gödselmedelstillverkning. På lång sikt är även den mängd brytbar fosfatmineral som finns i världen begränsad.

När det gäller användningen på åkermark och annan mark anser Naturvårdsverket att näringen från avloppet ska utnyttjas som växtnäring. Då näring från avlopp används på ett sådant sätt att mineralgödsel ersätts uppstår i allt väsentligt syftet med att sluta kretsloppet av näringsämnen.

I rapporten framhålls vidare att en återföring berör hela samhället. Det behövs både successivt skärpta gränsvärden för avloppsfraktionerna och kraftfulla åtgärder inom flera områden av många aktörer för att återföringsmålen ska nås. Arbetet med att minska föroreningarna i avloppet är samtidigt en viktig drivkraft för att avgifta samhället och bidrar till uppfyllandet av miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Miljöarbetet inom EU och internationellt är också av avgörande betydelse för att minska dels mängden föroreningar i produkter som påverkar avloppsfraktionerna, dels nedfallet av föroreningar som förutom den direkta belastningen på åkermarken även påverkar dagvattnets kvalitet.

Miljödepartementet uppger att Naturvårdsverkets rapport har remissbehandlats och att ett stort antal svar har inkommit. Inom departementet pågår för närvarande en beredning av underlaget.

Utöver de ovannämnda utredningarna behandlas frågan om rötslam i den sektorsövergripande biogasstrategi som är resultatet av ett regeringsuppdrag till Energimyndigheten, Jordbruksverket och Naturvårdsverket,

Förslag till en sektorsövergripande biogasstrategi – Slutrapport (ER 2010:23). Syftet med strategin är att på lång och kort sikt öka användningen av biogas.

Av biogasstrategin framgår att rötning av lämpligt avfall ger en värdefull möjlighet att sluta kretsloppet av växtnäring, vilket innebär en stor samhällsekonomisk nytta vid sidan av den producerade biogasen. Nedan redovisas exempel på innehållet i strategin.

I första hand bör de substrat som innebär att kretsloppet kan slutas, dvs. avfallsprodukter, prioriteras. Vidare behövs fortsatt forskning och utveckling för att kunna garantera rötslammets kvalitet som växtnäringssämne m.m. Man behöver också ställa krav på att kommunala avfallsplaner samordnas med avfalls- och energiplaneringen. I samband med prövning och tillsyn enligt miljöbalken bör möjligheterna att öka energiutbytet vid biogasproduktion tas upp, liksom kvaliteten på rötresterna så att näringsämnen kan återföras utan risk för att oönskade ämnen sprids. För ökad lönsamhet i biogasanläggningarna och för att stimulera till ett ökat kretslopp av näringsämnen föreslås mer forskning om hur rötresterna kan förädlas till en mer attraktiv produkt för spridning på åkermark. Strategin är föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Frågan om att ta hand om avfallet för biologisk behandling har berörts i det tidigare nämnda utredningsförslaget om att tydliggöra den avfallshierarki som ingår i arbetet med att genomföra avfallsdirektivet (DS 2009:37). Denna fråga bereds för närvarande inom Miljödepartementet.

Utskottet konstaterar avslutningsvis att det pågår ett omfattande arbete med frågor som berör såväl rötslammets kvalitet som dess användning för bl.a. biobränsle. Enligt utskottets mening bör motionerna MJ276 (KD), MJ311 (M), MJ378 (KD) yrkande 4 och N398 (MP) yrkande 14 nu lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om att ta hand om torskrems på land vill utskottet hänvisa till regeringens skrivelse 2009/10:213 Åtgärder för levande hav. Av skrivelsen framgår att Fiskeriverket har gjort en undersökning av dioxin i torskrems från Östersjön (Finfo 2009:3). I denna konstateras att fiskrens till viss del bidrar till en återföring av miljögifter till havsmiljön men framför allt har övergödande påverkan. Närsaltsinnehållet i torskrems är betydande och effekten för att minska övergödningen i Östersjön kan därför vara av intresse. En minskning av belastningen av kväve- och fosforföreningar, motsvarande de mängder som omhändertagandet av torskrems innebär, skulle med alternativa åtgärder kosta 17–20 miljoner för kväveföreningar (ca 285 kr/kg kväve) och ca 88 miljoner kr för fosforföreningar (ca 2 000 kr/kg fosfor), enligt 2007 års fångstnivå i hela Östersjön. Utifrån denna beräkning bedömer Fiskeriverket att åtgärden är relativt kostnadseffektiv.

Enligt regeringen är åtgärden intressant då den har effekt på både närsalter och dioxin. Åtgärden bör dock utredas vidare liksom möjligheten att inkludera omhändertagande av fiskrens från andra fiskarter. Hur fiskrenset

ska omhändertas behöver också utredas vidare. Exempelvis skulle rötning av fiskrens kunna vara en möjlighet att öka synergieffekterna ytterligare. Regeringen avser därför att ge den blivande myndigheten för havs- och vattenmiljö i uppdrag att utreda frågan vidare. Utskottet ser positivt på det faktum att regeringen avser att utreda frågan vidare. Enligt utskottets mening är det önskvärt att alla åtgärder som kan innebära att övergödningen av Östersjön minskar övervägs. Med det anförda föreslås att motion MJ274 (KD) yrkande 8 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller ansvaret för föroreningar efter hundar konstaterar utskottet att många kommuner har allmänna lokala föreskrifter som anger att föroreningar efter hundar ska plockas upp på gator, gång- och cykelbanor, promenadvägar, stigar, i motionsspår och på öppna grönytor. Dessa bestämmelser har meddelats med stöd av de grundläggande bestämmelserna om allmän ordning och säkerhet på offentlig plats i 3 kap. ordningslagen (1993:1617) och förordningen (1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen (1993:1617). Mot bakgrund av det anförda finner utskottet ingen anledning att föreslå någon åtgärd med anledning av motion MJ403 (M). Motionen avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Pantsystem m.m., punkt 1 (S, MP, V)

av Matilda Ernkran (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ203 och avslår motionerna 2010/11:MJ378 yrkande 3 och 2010/11:MJ416.

Ställningstagande

Vi anser att man måste utveckla pantsystem för att minska råvarubehovet, materialsvinnet, nedskräpningen, miljöförstöringen, energiförbrukningen och belastningen på ekosystemen. Ett exempel på ett nytt pantsystem är ett system för inbyggda batterier i presentartiklar, som tyvärr ofta hamnar i fel avfallsfraktion, liksom för hushållselektronik, som har blivit en snabbt växande del av våra sopor och som lätt hanteras fel. Många av de problem som en felaktig hantering av dessa produkter leder till kan undvikas med ett bra och tydligt pantsystem. Pant kan också minska svinnet och sluta kretsloppet för många produkter. Vi anser också att man bör undersöka konsumentförpackningar som har pant men där beloppen är för låga för att optimera resultatet. Att utveckla pantsystemen minskar nedskräpningen, vilket också minskar kommunernas kostnader för städning av allmänna ytor. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Europeiskt pantsystem, punkt 2 (S, V)

av Matilda Ernkran (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:MJ250 och 2010/11:MJ335 samt avslår motionerna 2010/11:MJ240 yrkande 9 och 2010/11:MJ378 yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Aluminiumburkar som transporteras över gränserna mellan Europas länder skapar ett allt större miljöproblem. De tomma burkarna hamnar ofta i soporna eller, ännu värre, i vår natur. Burkarna utgör ett stort nedskräpnings- och miljöproblem eftersom aluminium inte bryts ned. Burkarna är också energikrävande att framställa och de bör därför återanvändas eller återvinnas för att vi ska kunna spara energi.

Vi anser därför att det behövs ett gemensamt pantsystem för aluminiumburkar inom EU. Enligt vår uppfattning bör inte kostnaden vara den enda faktor som avgör om ett gemensamt pantsystem kommer till stånd, utan miljönyttan måste väga tungt. Därför bör regeringen på EU-nivå driva frågan om ett gemensamt pantsystem för aluminiumburkar i hela Europa. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Ansvarsförhållande m.m., punkt 4 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:MJ445 yrkande 2 och avslår motionerna 2010/11:MJ258 och 2010/11:MJ377 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att det är dags att Sverige på allvar tar sig an uppgiften att ta vara på resurserna i avfallet, inte bara som energi utan också ett steg högre upp i avfallshierarkin – på materialnivå. För detta kan det behövas både regeländringar och ekonomiska styrmedel så att man kan komma ifrån deponeringen av de stora mängderna hushållsavfall. Vårt gemensamma rödgröna budgetförslag för 2011 anger att det bör finnas en skatt på avfallsförbränning.

Förpackningsinsamlingen innebär att en uttjänt konservburk kan lämnas in men inte en uttjänt metallhink. I områden där fastighetsägarna eller kommunen ordnar med insamlingar per materialslag får oftast dessa själva stå för insamlingskostnaden trots att det också gynnar insamlingen av förpackningar, vilket förpackningsindustrin har ansvar för. En insamling per mate-

rikslag är en betydligt smidigare och mer lättförståelig lösning för hushållen. Därför behöver förpackningsansvaret ses över i syfte att underlätta en samverkan mellan kommunerna och förpackningsindustrierna för insamling av avfall för materialåtervinning. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Avfallshierarkin, punkt 5 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11: MJ445 yrkande 1.

Ställningstagande

Kommunerna ansvarar för insamlingen och hanteringen av hushållens avfall och utarbetar en renhållningsordning enligt kraven i miljöbalken. Avfallshierarkin med prioriteringsordning för hela avfallskedjan har varit ett stöd i planeringen och arbetet med att fasa ut deponi ur systemet för hushållens avfall. Den har dock inte reglerats mer principiellt på ett sådant sätt att hela hierarkin får genomslag. För att få en tydligare planering i hela landet för en minskning av avfall, återanvändning och materialåtervinning behöver avfallshierarkin tydliggöras i avfallsreglernas alla led, även de kommunala renhållningsordningarna. Kommuner som inte underlättar en materialåtervinning, inklusive en återvinning av matavfall, måste motivera detta, och reella åtgärder för avfallsminskning och återanvändning måste diskuteras och spridas. Därför behövs ett tydliggörande av avfallshierarkin i kommunala renhållningsordningar. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Biologiskt avfall m.m., punkt 6 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S), Åsa Romson (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:N398 yrkande 14 och avslår motionerna 2010/11:MJ274 yrkande 8, 2010/11:MJ276, 2010/11: MJ311, 2010/11:MJ378 yrkande 4 och 2010/11: MJ403.

Ställningstagande

Vi anser att matavfall från våra hushåll behöver tas om hand på ett bättre sätt än som sker i dag så att vi utnyttjar den potential som avfallet har. Matrester kan t.ex. omvandlas till biogas och biogödsel. Endast 20 % av matavfallet samlades in 2008. Det är en alltför liten andel enligt vår mening. Därför anser vi att man bör ställa krav på alla större tätorter att ordna med separering och insamling av organiskt avfall som man kan röta till biogas. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11: MJ203 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utveckla pantsystem som ett mer kraftfullt verktyg för medborgarna i det hållbara samhället.

2010/11: MJ240 av Emma Henriksson (KD):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införandet av ett gemensamt europeiskt system för pant av returförpackningar.

2010/11: MJ250 av Helene Petersson i Stockaryd (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU bör initiera ett förslag om ett gemensamt pantsystem.

2010/11: MJ258 av Andreas Norlén och Jan R Andersson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av miljöbalkens regler vad gäller ansvar för historiska miljöskador.

2010/11: MJ259 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de produkter som säljs i Sverige ska ha en obligatorisk anvisning på förpackningen om hur de ska sorteras och återvinnas.

2010/11: MJ274 av Caroline Szyber (KD):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att omhänderta torskens på land.

2010/11: MJ276 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa incitament för kommunerna att omhänderta hushållens biologiska avfall på det miljömässigt lämpligaste sättet.

2010/11: MJ311 av Gustaf Hoffstedt (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hantering av röt slam.

2010/11: MJ335 av Hans Hoff m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa ett gemensamt pantsystem för aluminiumburkar i hela EU.

2010/11: MJ372 av Anti Avsan (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga höjda mål för återvinning av förpackningar och tidningar.

2010/11: MJ374 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa symbolmärkning för förenklad källsortering.

2010/11: MJ377 av Karin Granbom Ellison (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra ansvaret för information om avfallshantering till konsumenter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka och tydliggöra upplysningen till konsumenter om korrekt avfallshantering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn bör göras för att se hur varor och förpackningar som efter förbrukning klassas som farligt avfall ska märkas.

2010/11: MJ378 av Penilla Gunther (KD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att källsortering ska erbjudas i hela landet, i alla kommuner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återvinningsstationer bör finnas inom gångavstånd i tätorter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur ett nytt avtal bör utformas för att skapa en långsiktig finansiering för omhändertagandet av privatimporterat glas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kraven på slammet från reningsverken bör skärpas i enlighet med Naturvårdsverkets förslag.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett gemensamt europeiskt system för pantning av dryckesförpackningar ska införas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta täten i arbetet med att skapa ett gemensamt nordiskt pantningssystem.

2010/11: MJ403 av Lotta Olsson och Pia Hallström (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att plocka upp efter sin hund.

2010/11: MJ416 av Metin Ataseven (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att införa ett pantsystem på batterier.

2010/11: MJ445 av Åsa Romson (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tydliggörande av avfallshierarkin i kommunala renhållningsordningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över förpackningsansvaret i syfte att underlätta samverkan mellan kommuner och förpackningsindustrierna för insamling av avfall för materialåtervinning.

2010/11: N398 av Stina Bergström m.fl. (MP):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tätorter med över 20 000 invånare ska ha insamling av organiskt avfall som separat fraktion från hushåll.